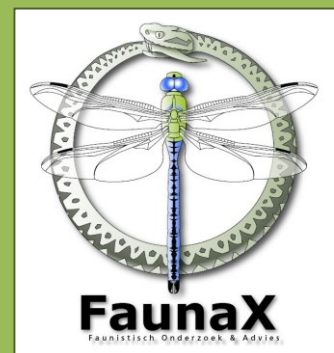

2015

Ecologische quickscan

De Houtkolk te Dokkum

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Houtkolk te Dokkum

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 18 november 2015

In opdracht van:

Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. E. Venema

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Dhr S. van den Berg

Rapportage:

Dhr S. van den Berg

Autorisatie:

Mw. ing. W. de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	1
1.3	Opzet	2
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	3
2.1	Natuurbeschermingswet.....	3
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	3
2.3	Flora- faunawet	3
3.	RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	4
3.1	Flora.....	4
3.2	Vogels	4
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	4
3.2.2	Overige broedvogels.....	4
3.3	Zoogdieren	6
3.3.1	Vleermuizen	6
3.3.2	Steenmarter	6
3.3.3	Overige zoogdiersoorten	6
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	9
3.4.1	Amfibieën	9
3.4.2	Reptielen.....	9
3.4.3	Vissen.....	9
3.5	Ongewervelden	9
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	10
4.1	Overzicht beschermde soorten	10
4.2	Samenvatting, effectbespreking en conclusies	10
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	11
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	12
	BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	13

1. INLEIDING

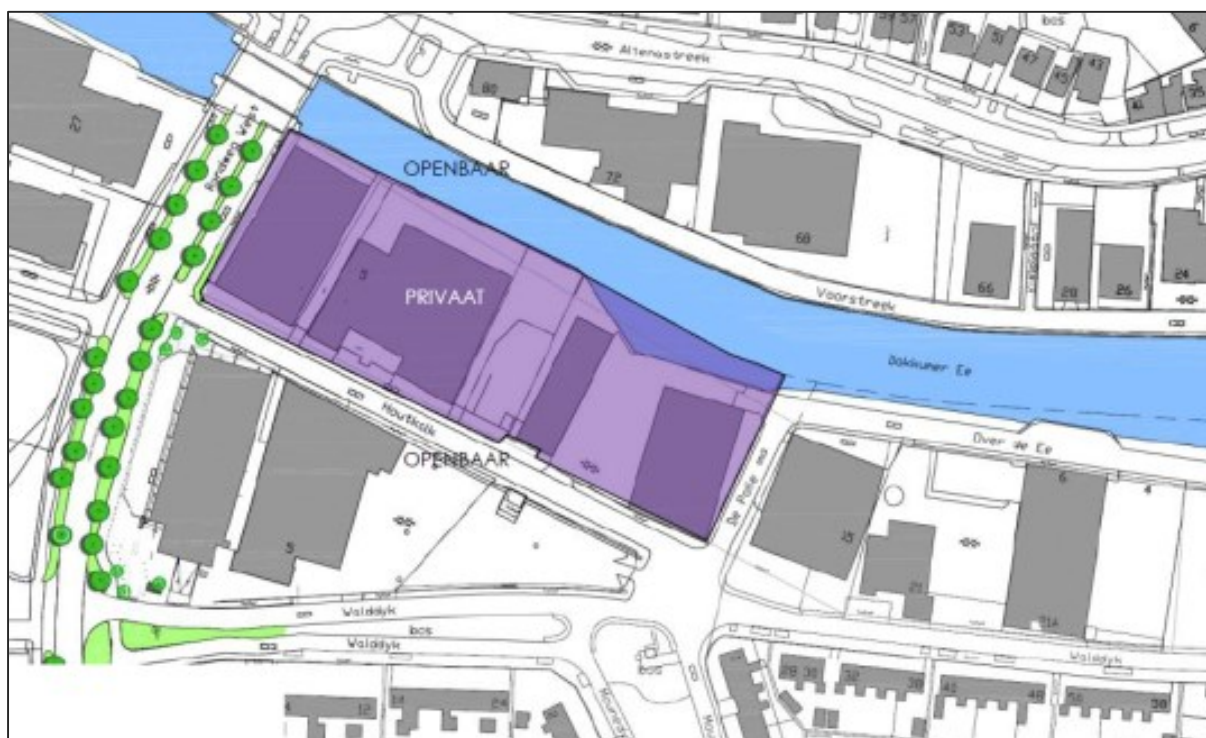
1.1 Aanleiding

Rho adviseurs voor leefruimte is voornemens inzake het bestemmingsplan aan de slag te gaan met de herontwikkeling van een locatie in Dokkum ten zuiden van de Dokkumer Ee aan de Houtkolk. De gehele bebouwing zal worden gesloopt ten behoeve van het nieuw te ontwikkelen project.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied bestaat uit 3 bedrijfsgebouwen gelegen aan de Houtkolk te Dokkum. Het betreft één uit baksteen opgetrokken gebouw met een plat dak en een gedeeltelijk schuin dak bekleed met dakleer. Het tweede gebouw is een bedrijfsgebouw opgetrokken uit baksteen met plat dak en gedeeltelijk schuin dak bekleed met dakleer en een loods opgetrokken uit profielplaten. Het derde gebouw is opgetrokken uit gasbetonblokken en baksteen met profielplaten en een schuin dak bedekt met golfplaten. Tijdens het veldbezoek was het meest oostelijke gebouw niet meer aanwezig.

Figuur 1.1 Ligging plangebied.

1.3 Opzet

In opdracht van Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 5 november 2015 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt in niet de nabijheid van een Natura 2000-gebied. De werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op Natura-2000 gebieden of aangewezen soorten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten.

Het terrein is begroeid met ruderaal begroeiingen van grassen, riet, brandnetels, melkdistel, distels en paardenbloem en de stenen ondergronden zijn begroeid met grassen en mossen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling en de locatie van het plangebied (in bebouwd gebied) kan de aanwezigheid van beschermde plantensoorten op voorhand worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Huismus

De te slopen gebouwen zijn vervallen en bevatten verscheidene gaten, waardoor huismussen op meerdere locaties gelegenheid hebben om intern tot broeden te komen. Ook is er ruimte onder de golfbepaling waar huismussen tot broeden kunnen komen (zie figuur 3.1). Direct naast de gebouwen bevindt zich aan de kant van het water opgaande begroeiing waarin zich schuilmogelijkheden bevinden, wat essentieel is voor deze soort. Tijdens het bezoek werden geen huismussen aangetroffen, maar gezien de toegankelijkheid van de gebouwen en de mogelijkheid tot nestelen kan de aanwezigheid van de huismus niet worden uitgesloten.

Gierzwaluw

De dakconstructies van de bebouwing in het plangebied zijn niet geschikt voor de gierzwaluw. De daken zijn of plat of bekleed met dakleer of bestaan uit golfplaten. Dit soort daken zijn niet geschikt als nestplaats voor de gierzwaluw. Op basis van deze gebouweigenschappen kan het voorkomen van nestplaatsen van de gierzwaluw op voorhand worden uitgesloten.

Roofvogels, uilen en overige

Rond het plangebied zijn geen nesten aanwezig van roofvogels of uilen of andere soorten opgenomen in categorie 1 t/m 4 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Ook in het plangebied zelf bevinden zich geen nesten van deze soorten. Ondanks de toegankelijkheid van de gebouwen kan door de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom bewoning door kerkuilen worden uitgesloten.

3.2.2 *Overige broedvogels*

Tijdens het veldbezoek zijn de soorten merel en kauw waargenomen. Vanwege de tijd van het jaar waarin het veldbezoek is gebracht, kon niet beoordeeld worden of de kauw, een gebouw bewonende vogelsoort, gebruikt maakt van de gebouwen. De gebouwen zijn wel geschikt voor deze soort. Voor de merel is de begroeiing op het terrein onvoldoende. De toegankelijkheid van de gebouwen biedt voor vogelsoorten die in gebouwen broeden voldoende mogelijkheden. Daarnaast biedt het plangebied mogelijkheden voor soorten die op platte daken broeden, zoals witte kwikstaart en scholekster.

Figuur 3.1: Impressie mogelijkheden huismus op het plangebied .

3.3 Zoogdieren

3.3.1 *Vleermuizen*

De gebouwen die opgetrokken zijn uit baksteen bevatten potentieel verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen (alle soorten zwaar beschermd, tabel 3 van de Flora- en faunawet) aanwezig. De diverse kieren, gaten en ventilatievoegen (figuur 3.2) bieden mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen. De spouw van dit gebouw is jaarrond geschikt voor vleermuizen. Daarnaast zijn de diverse kieren en gaten in de muren en dakranden geschikt als verblijfplaats. In het plangebied bevindt zich een klein uit baksteen opgetrokken gebouw (transformatorhuisje, figuur 3.3) dat tevens als verblijfplaats zou kunnen dienen voor gebouwbewonende vleermuizen.

De gebouwen kunnen dienst doen als vliegroute, maar de structuren in de directe omgeving kunnen deze functie overnemen. Hiermee is een eventuele vliegroute niet essentieel voor het in stand houden van eventueel in de omgeving bestaande verblijfplaatsen.

3.3.2 *Steenmarter*

Voor steenmarter is het plangebied zeer toegankelijk. Rondom het gebouw zijn vele holtes en toegangsmogelijkheden voor de steenmarter om gebruik te maken van de bebouwing in het plangebied (figuur 3.4). Hoewel er geen directe aanwijzingen zijn aangetroffen in de vorm van uitwerpselen, prooiresten of prenten (pootafdrukken), kan het voorkomen van deze soort niet op voorhand worden uitgesloten.

3.3.3 *Overige zoogdiersoorten*

Andere zwaarder beschermde zoogdiersoorten (tabel 2 en 3 Ff-wet) kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Zij kunnen worden uitgesloten op basis van de ongeschikte zeer stedelijke habitat binnen het plangebied of de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom, ook ten opzichte van de bekende verspreidingsgebieden.

Voorkomen van algemene muizensoorten (licht beschermde soorten, tabel 1 van de Flora- en faunawet) is zeer waarschijnlijk vanwege de vele mogelijkheden die het terrein voor deze soorten biedt. Het terrein biedt foeragemogelijkheden en de gebouwen zijn zeer geschikt als verblijfplaats.

Figuur 3.2 Impressie mogelijkheden gebouwbewonende vleermuizen op het plangebied.

Figuur 3.3 Impressie transformatorhuisje met mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen

Figuur 3.4: Impressie mogelijkheden steenmarter plangebied

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 *Amfibieën*

Zwaarder beschermde amfibieën (tabel 2 en 3 Ff-wet) worden niet verwacht binnen het plangebied. Het Dokkumer EE is een diep kanaal met kades van damwandprofiel, dit maakt het ongeschikt voor soorten opgenomen in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Daarnaast bevindt het plangebied zich buiten de bekende verspreidingsgebieden van de zwaar en licht beschermde amfibieën. De steile wand van damwandprofiel maakt plangebied ook ongeschikt als habitat voor soorten die opgenomen zijn in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

3.4.2 *Reptielen*

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van de stad Dokkum en wordt omringd door stedelijk gebied en wegen. Het plangebied is hierdoor omgeven door voor reptielen ongeschikte habitat en is onbereikbaar voor alle beschermde reptielsoorten. Voorkomen van alle beschermde reptielen kan daardoor worden uitgesloten.

3.4.3 *Vissen*

Het plangebied grenst aan het Dokkumer EE. Het Dokkumer EE is een diep kanaal met kades van damwandprofiel. Het is druk bevaren en het ontbreekt aan zones met oevervegetatie en onderwatervegetaties. Dit maakt het ongeschikt als habitat voor soorten opgenomen in tabel 2 en 3 van de Flora en faunawet.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Cat. vogel lijst
Vogels	Huismus		x				2
	Broedvogels in algemene zin		x			x	
Zoogdieren	Gebouwbewonende vleermuizen		x			x	
	Algemene muizensoorten		x	x			
	Steenmarter		x		x		

4.2 Samenvatting, effectbespreking en conclusies

- *Jaarrond beschermde vogelsoorten*

De constructies in het plangebied bieden de mogelijkheid voor broedgelegenheid voor de huismus. Huismus is opgenomen in de lijst met jaarrond beschermde soorten, in categorie 2. De aan- dan wel afwezigheid van nestplaatsen van huismus zal daarom moeten worden bepaald door nader onderzoek dat optimaal kan worden uitgevoerd in de periode 10 maart tot en met 20 juni. Indien nestplaatsen van de huismus worden aangetroffen dient ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring grotendeels voorkomen worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

De toegankelijkheid van de gebouwen voor vogels biedt mogelijkheden voor gebouw bewonende soorten.

- *Vleermuizen*

Binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten voorkomen. Door de geplande sloopwerkzaamheden kunnen eventuele verblijfplaatsen geheel verloren gaan. De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in de bebouwing zal moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de

actieve periode van vleermuizen (mei - september). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt dit uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdierverseniging. Indien vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen dient ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

- *Steenmarter*

Binnen het plangebied bevinden zich meerdere mogelijkheden voor vaste verblijfplaatsen van steenmarter. Er zal nader onderzoek moeten plaatsvinden om de aanwezigheid van de steenmarter daadwerkelijk vast te stellen of uit te sluiten. Indien de soort wordt aangetroffen is het voldoende om te werken volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kunnen mogelijk een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

- **Huismus:** Nader **onderzoek** naar aanwezigheid huismus (10 maart t/m 20 juni)
- **Vleermuizen:** Nader **onderzoek** naar gebouwbewonende soorten volgens vleermuisprotocol (mei - september).
- **Steenmarter:** Nader **onderzoek** naar aanwezigheid steenmarter
- **Broedvogels:** Werken **buiten het broedseizoen** (ongeveer half maart - half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Licht beschermde soorten:** naleven **zorgplicht**.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

Websites natuurwetgeving:

- www.synbiosis.alterra.nl
- www.rvo.nl
- www.fyrslan.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.